

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นสิ่งที่มีธรรมชาติให้มาพร้อม ๆ กับชีวิตมนุษย์โดยที่มนุษย์เองไม่รู้ตัว ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนานรื่นเริง ช่วยผ่อนคลายความเครียด ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดนตรีเป็นเครื่องกล่อมเกลาคใจของมนุษย์ให้มีความเบิกบานบรรเทาให้เกิดความสงบและพักผ่อน กล่าวคือในการดำรงชีพของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายดนตรีมีความเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาจสืบเนื่องมาจากความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ โดยตรงหรืออาจเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบในการทำงาน เพลงที่เกี่ยวข้องในงานพิธีการ เพลงสวดถึงพระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น ดนตรีเป็นศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ไปสู่ผู้ฟังเป็นศิลปะที่ง่ายต่อการสัมผัสก่อให้เกิดความสุข ความปลื้มปิติพึงพอใจให้แก่มนุษย์ได้ (Beginner, 2006)

ดนตรีเป็นภาษาสากลของมนุษยชาติ เกิดขึ้นจากธรรมชาติและมนุษย์ได้นำมาดัดแปลงแก้ไขให้ประณีตงดงามไพเราะเมื่อฟังดนตรีแล้วทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่างๆ นั่นก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เราได้ทราบว่ามีมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดภาษาใดก็สามารถรับรู้รสชาติของดนตรีได้โดยใช้เสียงเป็นสื่อได้เหมือนกันมนุษย์จำนวนมากไม่เข้าใจว่าดนตรีสำคัญอย่างไร ดนตรีจะมีค่าได้อย่างไรในเมื่อเราไม่สามารถใช้มันเพื่อทำอะไรได้เลยเพราะดนตรีเป็นการสื่อในลักษณะของนามธรรม โดยทั่วไปแล้วมนุษย์เราเข้าใจว่าสิ่งของส่วนใหญ่สำคัญเพราะเราจำเป็นต้องใช้มันในลักษณะของรูปธรรม แต่สำหรับดนตรีและงานศิลป์อื่น ๆ เช่น ภาพเขียน รูปปั้น ประติมากรรม บทกวี วรรณคดี ฯลฯ มีเพียงกลุ่มคนที่สนใจจริงๆ เท่านั้นที่จะเข้าใจและซาบซึ้ง เพราะความสำคัญของสิ่งเหล่านั้นเป็นไปในแง่ของจิตวิทยา ไม่ใช่ในแง่ของการปฏิบัติ

“เพลง” บนพื้นฐานของหน้าที่ที่ตอบสนองต่อมนุษย์ บทบาทหน้าที่ที่เด่นชัดและชัดเจนมากที่สุดคือ การให้ความบันเทิงและความสนุกสนาน เมื่อเพลงมีหน้าที่ดังกล่าวแล้ว มนุษย์จึงแสวงหาความบันเทิงจากเพลงในรูปแบบต่างๆ เพลงจึงเข้าไปมีบทบาทแทรกในกิจกรรมมากมายนั่นเอง ดนตรีเป็นตัวบ่งชี้ถึงทัศนคติต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์ เพียงแต่ถูกใช้ในรูปของเสียงธรรมชาติที่น่ารื่นรมย์ (McAllester, อ้างถึงใน Kaemmer, 1993) เนื่องจากดนตรีหรือเพลงถูกสร้างขึ้นจากความคิดของคนซึ่งได้รับการหล่อหลอมประสบการณ์จากสังคม ดังนั้นการทำความเข้าใจดนตรีจะ

สามารถทำให้เข้าใจมนุษย์และสังคมในระดับหนึ่ง และที่สำคัญคือวิธีการทำความเข้าใจของมนุษย์นั่นเอง

สมกมล ลิ้มปิชัย (2536) ได้แบ่งพัฒนาการของเพลงไทยสากล ในระยะเวลาที่ผ่านมาที่สามารถแบ่งตามช่วงเวลา เอาไว้ดังนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2500-2510 เป็นยุคของ “เพลงลูกทุ่ง” เกิดในสื่อโทรทัศน์, พ.ศ. 2508 – 2515 เป็นยุค “ร็อกแอนด์โรล”: วัยรุ่นไทยเลียนแบบตะวันตก, พ.ศ. 2510 - 2519 คือยุคกระแส “เพลงเพื่อชีวิต” ด้านเผด็จการเพื่อสังคมใหม่, พ.ศ. 2521 – 2526 เป็นยุคกำเนิดธุรกิจ “เพลงไทยสากล” และ พ.ศ. 2527 – 2531 เป็นยุค “ระบบธุรกิจสินค้า” เริ่มเติบโตใหญ่

จะเห็นได้ว่าขณะที่ธุรกิจเทปเพลงในสังคมไทยเริ่มมีความตื่นตัวมากขึ้นในช่วงหลังพ.ศ. 2521 เป็นต้นมา ก็เป็นช่วงเวลาเดียวกับบริบทของวงการเพลงในต่างประเทศช่วงปลายทศวรรษ 70 ที่ ได้เริ่มมีพัฒนาการของดนตรีแนวเต้นรำสมัยใหม่ (Dance music) เกิดขึ้น โดยเป็นยุคของความนิยมเพลงในจังหวะดิสโก้ และเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่วัฒนธรรมฮิปฮอปในสหรัฐอเมริกาเริ่มเกิดขึ้น และเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 80 การเกิดเทคโนโลยีทางดนตรีใหม่ๆ เช่น ครัมแมชชีน (Drum machine), เสียงตัวอย่าง (Sampling), ซินธิไซเซอร์ (Synthesizer) ฯลฯ ส่งผลให้เกิดพัฒนาการของแนวดนตรีใหม่ๆ ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics)

อิทธิพลดนตรีตะวันตกดังกล่าวได้เริ่มปรากฏตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา โดยรูปแบบของเพลงไทยสากลได้เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน เมื่อผลงานเพลงที่พยายามนำเสนอความแปลกใหม่หลายชุดเริ่มประสบความสำเร็จ ที่ทำให้บริษัทผู้ผลิตเทปเพลงหลายบริษัทเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่น บริษัทแกรมมี่เอนเตอร์เทนเมนต์, บริษัทนิธิทัศน์โปรโมชัน, บริษัท คีตา เร็คคอร์ด, บริษัท รถไฟดนตรี ฯลฯ โดยบริษัทเหล่านี้เริ่มทำการแข่งขันกันผลิตเพลงในสไตล์ดนตรีใหม่ๆ ออกมามากมาย เช่น แนวป๊อป (Pop), ป๊อปร็อก (Pop rock), แดนซ์ (Dance), เฮฟวี เมทัล (Heavy metal) ฯลฯ ส่วนเพลงในแบบเก่าที่นำกลับมาผลิตใหม่ ได้แก่ เพลงเพื่อชีวิต, ลูกทุ่ง, ลูกกรุง, วงขับร้องประสานเสียง ฯลฯ ทั้งนี้บริษัทผู้ผลิตเทปเพลงแต่ละแห่งได้พยายามรวบรวมเอาศิลปิน, นักร้อง, นักดนตรี และนักแต่งเพลงเข้าไว้ในสังกัดของตน ทำให้แนวดนตรีทุกประเภท ทุกสไตล์ล้วนเกิดขึ้นภายใต้สังกัดในระบบธุรกิจทั้งสิ้น และแม้แต่ “เพลงเพื่อชีวิต” ที่ในอดีตนั้นเป็นแนวเพลงปฏิเสชระบบธุรกิจแบบนายทุนมาโดยตลอด ก็ยังต้องเข้าสู่ระบบธุรกิจและการตลาดแบบสมัยใหม่ จึงทำให้มีเทปเพลงในแนวต่างๆ ออกมาอย่างมากมายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในอดีต (ลำเนา เขี่ยมสอาด, 2539)

รูปแบบวัฒนธรรมทางดนตรีหรือเพลงในปัจจุบันมีให้เลือกฟังอยู่หลายหลายประเภท แต่มีวัฒนธรรมดนตรีประเภทหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นในยุคปัจจุบัน วัฒนธรรมดนตรีที่ว่านั้นคือ ดนตรีแร็ป (Rap) หรือวัฒนธรรมฮิปฮอป (Hip Hop Culture) นั่นเอง ฮิปฮอป อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเพลงสมัยนิยมในช่วงระยะเวลานี้ ถือเป็นงานที่มีประวัติยาวนานพอสมควร ถ้านับจริง ๆ ก็คงประมาณสามสิบกว่าปีมาแล้ว อีกทั้งยังแตกแขนงแยกย่อยออกไปเป็นหลากหลายกลุ่ม ถ้าจะบอกว่างานเพลงฮิปฮอป เป็นงานที่ได้รับความนิยมมากในประเทศไทยในไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก็คงจะกล่าวได้เช่นนั้น

ฮิปฮอป (Hip Hop) เป็นรูปแบบของวัฒนธรรมข้างถนนของชาวแอฟริกัน-อเมริกัน เริ่มมีครั้งแรกในเมืองนิวยอร์ก ระหว่างต้น ศตวรรษ 1970 การรับรู้ความตึงเครียดในเมือง ที่เป็นผลมาจากโครงการสร้างเมืองใหม่ (Urban Renewed Programs) และความตึงเครียดทางเศรษฐกิจ สมาชิกกลุ่มข้างถนนที่เรียกตัวเองว่า African Bambaataa สร้าง Zulu Nation เพื่อกันไม่ให้วัยรุ่นใน South Bronx ก่อเหตุทะเลาะวิวาท แต่ให้หันเข้าหาดนตรี การเต้นรำ และการเขียนผนัง (Lipsitz, 1994: 26) ฮิปฮอป เป็นที่รู้จักมากขึ้นเพราะดนตรีแร็ปมีวิถีที่ได้รับการเผยแพร่มากที่สุด การเกิดขึ้นมาของฮิปฮอปในนิวยอร์กนั้นสามารถอธิบายได้ถึง “กายภาพของสังคมเมืองและความรุนแรงทางด้านจิตวิทยา” ฮิปฮอปเกิดขึ้นในสังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่มีความไม่เสมอภาคกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นประจำในอเมริกา และก็จะถูกมองว่าเป็น “การแสดงออกส่วนบุคคลที่เกิดจากความคับแค้นใจและต้องการอิสรภาพ”

แร็ปหรือฮิปฮอป เป็นสายพันธุ์ดนตรีเดียวกัน ที่จริงแล้ว แร็ป (Rap) คือคำเรียกดนตรีที่ใช้ก่อน Beedle (1993) คาดว่าแร็ป “เกิดขึ้นเพื่อวัยรุ่นในเมืองชาวอเมริกันผิวดำ ซึ่งพอ ๆ กับที่ พังก์ (Punk) เป็นของพวกอังกฤษ” แร็ปคือรูปแบบของการพรรณนา ด้วยคำพูดที่ออกมาตามจังหวะ ท่วงทำนองของคำ และจังหวะไปพร้อม ๆ กันทั้งหมดนี้จะท่องออกมาเป็นกลอน หากเปรียบเทียบกับการแสดงของไทยก็คล้ายกับลำตัด แห่ แต่การแสดงของไทยนั้นจะมีระดับเสียง และทำนองเป็นสิ่งสำคัญด้วย นอกจากนี้ จังหวะในดนตรีแร็ปจะถูกสร้างผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “Scratching – Mixing” โดยจะมีเครื่องเล่นแผ่นเสียงสองเครื่อง มีแผ่นบันทึกเพลงเดินแบบต่อเนื่องในดิสโกเทคหรือไนต์คลับ ทำให้กลายเป็นเครื่องดนตรีในตัว ใช้เครื่องเล่นแผ่นเสียงตัวหนึ่งสร้างจังหวะและเล่นวนไปเรื่อย ๆ (Continually Replayed) ดีเจก็จะใช้อีกเครื่องหนึ่งผสมเสียงแผ่นอื่น ๆ เป็นครั้งคราว (Sampling) นอกจากนี้ Beedle ยังได้กล่าวอีกว่า สิ่งที่ต้องใจต่อวัยรุ่นแอฟริกัน – อเมริกัน คือมันเป็นโอกาสให้วัยรุ่นได้สร้างสรรค์ และแสดงออก ในขณะที่เดียวกันแร็ปก็เป็นทางเดียวของพวกเขา ศิลปะในการแร็ป กลายเป็น “พาหนะบรรทุกความภูมิใจ และความโกรธแค้น บรรทุกการยืนยันในคุณค่าของตนเอง และชุมชน ที่สมบูรณ์แบบ”

ฮิปฮอป (Hip Hop) คือการเรียกวัฒนธรรมของวัยรุ่นผิวดำในสหรัฐอเมริกา หรือเราอาจจะเรียกได้ว่า เป็นวัฒนธรรมฮิปฮอป (Hip Hop Culture) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวในรูปแบบการใช้ชีวิตทัศนคติ การร้องเพลงแร็ป การเต้นรำเบรกแดนซ์ การแต่งกายและศิลปะเขียนผนังในที่สาธารณะ หรือ Graffiti นอกจากนี้ คำว่า “ฮิปฮอป” “Hip Hop” ยังจัดเป็นแนวดนตรี (Musical Genre) แนวหนึ่งแล้ว ความหมายของคำว่า “ฮิปฮอป” ยังสามารถอ้างอิงหมายถึง “วัฒนธรรม” (Culture) ของวัยรุ่นที่มีองค์ประกอบหลักของการแสดงออก 4 อย่าง ดังนี้

1. DJ คนถูแผ่นเสียง (Scratch) ให้เกิดเสียง ตามบันทึกว่า ปี 1978 DJ GRAND LIZARD THEODORE ค้นพบเทคนิคการถูแผ่นเสียงโดยบังเอิญ เนื่องจากตั้งเข็มบนเทิร์นเทเบิลผิดกลายเป็นเสียงรบกวนที่ฟังดูเก๋ (อ้างถึงใน, MTV TRAX หน้า 87)

2. MC หรือ Microphone Chaker ผู้ร้องแร็ปที่เหมือนเสียงบ่นคลอไปกับดนตรีที่ตีใจเป็นคนสร้างขึ้น

3. BRAKE BOYS หรือ B-BOYS กลุ่มนักเต้นที่มีท่าต่างๆในการเต้นเฉพาะตัว เป็นการเต้นที่ปล่อยลีลาลื่นไหลไปตามอวัยวะต่างๆของร่างกายและออกแนวระดูๆ และหมุนอวัยวะต่างๆ เช่น ศีรษะ แขน ลำตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเล่นท่าตีพื้น ปัจจุบันมีกลุ่มนักเต้นหญิง หรือ B-GIRL กันแล้ว

4. GRAFFITI การพ่นกำแพงเป็นลวดลายหรือตัวอักษรสะท้อนความเป็นตัวตนและความเป็นเจ้าถิ่น ของเด็กฮิปฮอปแก๊งต่างๆ ตามกำแพงตึกร้าง เกิดขึ้นพร้อมกับเพลง และองค์ประกอบอื่นๆ ในวัฒนธรรมฮิปฮอป (A Day หน้า 20, 2544)

ลักษณะของวัฒนธรรมฮิปฮอปเป็นวัฒนธรรมร่างกาย (Body Culture) ที่แสดงออกผ่านเสียงร้อง ท่าทาง และการเต้น ซึ่งประกอบเข้ากับจังหวะและดนตรีที่มาจากการนำเทคโนโลยีดนตรียุคเก่า ได้แก่ เครื่องเล่นแผ่นเสียง กลับมาใช้โดยยึดหลักความสอดคล้องกับสภาพชีวิตในสังคมเมืองปัจจุบันที่มีรีบเร่ง และนำไปสู่การพัฒนาของเทคโนโลยีทางดนตรีใหม่ๆ ขณะเดียวกัน วัฒนธรรมฮิปฮอปยังเป็นวัฒนธรรมของการใช้สายตา (Visual Culture) ที่สร้างสรรค์รูปแบบของศิลปะการพ่นสีกำแพง (Graffiti) และศิลปะแบบเมือง (Urban Art) ที่รวมไปถึงเรื่องแฟชั่นการแต่งกาย ทำให้องค์ประกอบทั้งหมดถูกรวมเข้าเป็นอัตลักษณ์, เรื่องการเมือง และแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน (Best and Kellner, 1999)

จากการเริ่มต้นทางดนตรีของคนผิวดำ เมื่อกลางยุคปี 70 ในนิวยอร์ก ด้วยวิวัฒนาการทางดนตรีจากดนตรีป๊อปและซาว์นในยุคหนึ่ง พัฒนาไปสู่รูปแบบ Non-Melodic Lyrics คือเนื้อร้องที่ไม่ถูกกำกับโดยเมโลดี้ จึงเน้นความสำคัญไปที่รูปแบบของจังหวะ (Beat) โดยมีเพอร์คัสชันเป็นเครื่องดนตรี ด้วยลักษณะของจังหวะจะโคนผสมผสานไปกับเทคนิควิธีการด้นเนื้อร้องที่ใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม ทำให้เริ่มแพร่ความนิยมจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของคนผิวสีในช่วงหนึ่ง ก่อนที่จะเผยแพร่ออกมา แต่ปัจจุบัน ด้วยรูปแบบการผสมผสานดนตรีที่มีความละเอียดลออมากขึ้น มีกลิ่นอายทางดนตรีอิกรสชาติ เห็นได้ว่า ท่อนแร็ป (rap-การร้องคล้ายเสียงพูด) เป็นที่นิยมให้ประกอบเพลงป๊อปที่มีอยู่ตอนนี้กันมาก

วัฒนธรรมฮิปฮอปจากตะวันตกนั้นได้แพร่กระจายเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว แต่วิวัฒนาการเพลงและวัฒนธรรมฮิปฮอปในประเทศไทยนั้น เริ่มมีกลิ่นไอแห่งความเป็นฮิปฮอปนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ที่ธเนศ วรากุลนุเคราะห์ นำเพลง “เบื้อคนบ่น” ที่มีท่อนแร็ปเข้ามาในบทเพลง สร้างให้มีสีสัน และมีความแปลกใหม่ให้กับวงการเพลงไทยในสมัยนั้น

“...พุทธ โธ อย่าทำเป็นซ่า ไม่รู้แล้วนะว่า พุดจาอะไรออกไป
ไม่รู้ละก็ยังไม่มาบ่น ไม่คิดหรือว่าคนเขาจะรำคาญใจ
พอซ้าก็เอาละเสียง ได้ยืนสำเนียงเถียงกันวันวาย
คนโน้นก็พูอย่างนี้ คนนี้พูอีกที เอ๊ะ ไอ้นี้จะเอากันยังงัย..”

(เพลง “เบื้อคนบ่น”)

ปีถัดมา แกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนต์ได้มีอัลบั้มของ “เต๋อ 2” ของเรวัต พุทธินันท์ โดยมีบทเพลงที่มีชื่อว่า “มันแปลกดีนะ” ซึ่งเป็นเพลงแร็ปยุคแรกและยังแปลกใหม่ต่อคนไทยในสมัยนั้น ต่อมาในปีพ.ศ. 2531 ดิเรก อมาตยกุล ใช้ทำเต็มมนุษย์ไว้กระดุกกับท่อนแร็ปเพลง “เด็กวัด” และเป็นการริเริ่มทำเต็มแบบใหม่ หรือแบบที่เรียกได้ว่า แปรกแดนซ์ ซึ่งเป็นที่สนใจและเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของวงการเพลงในสมัยนั้น

“...มันแปลกดีนะ มันแปลกดีนะ...
บางคน เขาอยู่เมื่องนอก ไม่ต้องบอกว่า ชื่ออะไร
เขาคิดให้เราแต่งตัว ถ้าเขามัวจะรู้ได้ยังงัย
คนนำมืออยู่แค่สองสาม แต่คนตามนั้นบานตะทัย

ไม่รู้เป็นใครที่ไหน

พ่อแม่ก็ไม่ใช่ แต่เราก็ตามเขาไป...

(เพลง “มันแปลกคินะ”)

วัฒนธรรมดนตรีฮิปฮอปเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับสังคมไทยในยุคนั้นจึงยังไม่มีผู้ใดที่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีแนวนี้ดีพอ อีกทั้งบริบทของสื่อและเทคโนโลยีทางการสื่อสารก็ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการรับวัฒนธรรมดนตรีฮิปฮอปได้ทั้งหมด ลักษณะที่ปรากฏในสังคมไทยอย่างการเดินเบรคแดนซ์ หรือ แนวเพลงแร็ป จึงเป็นผลมาจากการรับเอาแนวดนตรีเร็ปมาจากสื่อกระแสหลักจากสหรัฐฯ ที่ส่วนใหญ่เป็นสื่อของคนผิวขาว จึงทำให้แนวดนตรีเร็ปและวัฒนธรรมฮิปฮอปในสังคมไทยจึงยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก

ดังนั้นการรับเอาวัฒนธรรมดนตรีจากต่างประเทศเข้ามาในสังคมไทยยุคนี้จึงเป็นลักษณะของกลุ่มคนที่อยู่ในเมือง คนที่อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลข่าวสาร และสื่อต่างๆ รวมไปถึงกลุ่มที่มีศักยภาพในการเข้าถึงและเข้าใจข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศ ที่มักปรากฏในรูปแบบของกลุ่มที่มีประสบการณ์เดินทางไปต่างประเทศ หรือ เคยไปใช้ชีวิตในต่างประเทศแล้วนำวัฒนธรรมหรือสิ่งที่พบเห็นกลับมาเผยแพร่

วงการเพลงไทยสมัยนิยมในยุคนี้เริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ที่สังเกตได้จากการมีผลงานเพลงในแนวใหม่ๆ อาทิเช่น อัลเทอร์เนทีฟ, แร็ป, แคนซ์ ฯลฯ และมีการเกิดขึ้นของแนวเพลงใต้ดิน ที่เป็นปฏิกริยาของความเบื่อหน่ายผลงานเพลงจากค่ายใหญ่

ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมเพลงแร็ปมีช่วงรอยต่ออยู่ราวปี พ.ศ. 2535 การเข้ามาของกระแสเพลงแร็ปแดนซ์ของศิลปินตะวันตกอย่าง Mc. Hammer หรือ Vanilla Ice ทำให้วงการดนตรีเพลงในประเทศไทยมีการตื่นตัวเป็นอย่างมาก เพราะผู้ฟังนั้นเพื่อความซ้ำซากจำเจในแนวเพลงดนตรีที่เคยมีมา จากจุดนี้เองบริษัท คีตา เรคคอร์ด ได้ผลิตศิลปิน T.K.O. ที่ประกอบด้วยสมาชิก 3 หนุ่ม และ 1 สาว ได้แก่ “Alex”, “T.J.”, “ชัย” และ “Velma” ที่มี “ชัย” TKO เป็นคนไทยเพียงคนเดียวในวง และได้ผลิตผลงานชุดตลาดเพลงแร็ปด้วยการเป็นศิลปินฮิปฮอปอย่างจริงจัง จากโปรดิวเซอร์ที่มีหัวสมัยใหม่ในด้านการทำเพลงที่ชื่อ สุกี้ สุโกศล, บอย โกสิยพงศ์ และ ปฐมพร ปฐมพร

ภาพที่ 1.1 ปกเทปคิลปินวง TKO ศิลปินแร็ปกลุ่มแรกของไทย

ปีพ.ศ. 2536 บอย โกสิยพงษ์ และสมเกียรติ อริยชัยพานิช หรือ Z Mix ได้ผลิตผลงานเพลงในอัลบั้มที่มีชื่อว่า “Volume 10” ในเพลง “ตาคินกับตานา” ซึ่งเขาเป็นผู้แต่งท่อนแร็ป และเพลงนี้มีศิลปิน โจอี้ บอย เป็นผู้ขับร้อง ส่งผลให้ ศิลปินโจอี้บอย กลายเป็นศิลปินเพลงแร็ปคนแรก ๆ ของวงการเพลงแนวนี้ และมีชื่อเสียงและทำให้ผู้ฟังได้มีทางเลือกในการรับฟังเพลงมากขึ้นอีกด้วย หลังจากนั้นก็มีศิลปินเพลงคนอื่นๆ ออกมาสู่ท้องตลาดมากมาย อาทิเช่น Kan-T, NaNaCha, New School เป็นต้น และส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมฮิปฮอปตามมา ไม่ว่าจะเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มวัยรุ่นที่มีวัฒนธรรมฮิปฮอปเป็นสังคมน้อย การแสดงออกทางด้านการแต่งกาย แนวเพลง กิริยาท่าทางตลอดจนการแสดงออกในด้านต่างๆ แต่ถึงอย่างไรดนตรีฮิปฮอปก็ยังคงเป็นเพลงที่ถูกเลือกฟังหรือเป็นเพลงกระแสแรงในสมัยนั้น

ปี พ.ศ. 2543 หรือ ปีค.ศ. 2000 ศิลปินต่างประเทศ Eminem ได้สร้างปรากฏการณ์ของวงการเพลงโลก สร้างกระแสเพลงแร็ปและวัฒนธรรมฮิปฮอปให้เป็นที่นิยมทั้งในและต่างประเทศ โดยสามารถทำยอดขายในอัลบั้ม The Marshall Mathers Lp ได้มากกว่าสิบล้านก๊อปปี้ (MTV TRAX Magazine, สิงหาคม 2546) ส่งผลให้กระแสฮิปฮอปเป็นที่นิยมไปทั่วโลก และในประเทศไทยก็รับเอาวัฒนธรรมนี้เข้ามาอย่างเต็มที่ นอกจากศิลปินฮิปฮอปที่มีชื่อเสียงหรือศิลปินฮิปฮอปที่มีค่ายสังกัดแล้ว ยังมีศิลปินฮิปฮอปที่ได้จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับพวก Underground หรือศิลปินใต้ดิน ศิลปินเหล่านี้แสดงผลงานเพลงออกมาในรูปแบบของศิลปะ คุณค่าและภาษามันมีอยู่ในรูปแบบของพวกเขาเอง ฮิปฮอปมักจะมีการติดต่อกับพลังจากภายนอก ในระบบของอเมริกันชนที่มีขนาดใหญ่ Graffiti และฮิปฮอป ได้แพร่เข้าสู่สังคมเมืองในรูปแบบของ Underground Hip Hop และได้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 จนกระทั่งในปัจจุบัน

สำหรับในประเทศไทย เพลงใต้ดินหรือเพลงฮิปฮอปอันเดอร์กราวนด์ ก็เป็นที่นิยมเช่นเดียวกัน คาจิม ผู้มีใจรักทางด้านดนตรี ได้ร่วมงานกับโปรดิวเซอร์ DJ Dig-it-all ทั้งคู่ได้ทำเพลงฮิปฮอปอันเดอร์กราวนด์ในชื่ออัลบั้มที่ว่า “Hip Hop Under World” ทำให้วงการฮิปฮอปไทยได้รู้จักชื่อของ คาจิม มากขึ้น ในเวลาต่อมา คาจิมได้ทำอัลบั้มที่สอง ในอัลบั้มที่มีชื่อว่า “Hip Hop Above the Law” ถือว่าเนื้อหาในอัลบั้มนั้นเต็มไปด้วยคำหยาบคาย คำสบถต่างๆ ที่ต้องการถ่ายทอดความเป็นจริงต่างๆ ในสังคมออกมาผ่านบทเพลงนั้น จากเนื้อหาที่มีความรุนแรงของเพลงที่สื่อออกไปด้วยถ้อยคำหยาบคาย เน้นการแสดงออกทางเพศ เรียกได้ว่าเป็นการปลดปล่อยทั้งคนร้องและผู้ฟัง ทำให้คาจิมเป็นที่สนใจและเป็นที่น่าจับตามอง หลังจากทีอัลบั้มชุดที่สองออกสู่ตลาดได้ไม่นาน คาจิมจึงถูกจับในข้อหา ทำสื่อลามกอนาจาร กระแสของคาจิม น่าจะเป็นการปฏิบัติเนื้อหาของแนวเพลงฮิปฮอปไปโดยปริยาย

อย่างไรก็ตามจากการถูกจับกุมดังกล่าว ที่ตกเป็นข่าวดังได้ทำให้ผลงานและชื่อเสียงของเขาเป็นที่รู้จักกว้างขวางและเป็นประเด็นสนใจในสังคม ที่มักพูดคุยกันปากต่อปากในกลุ่มวัยรุ่น และผลงานของเขาก็ได้รับการเผยแพร่ไปทั่วในรูปแบบของ Mp3 ซึ่งในตอนนั้นศิลปินคาจิม ได้เล่าว่า ตำรวจได้ถามเขาว่าประเด็นอื่นมีตั้งเยอะแยะ ทำไมต้องเป็นประเด็นนี้ ซึ่งผู้ใหญ่เขาไม่ชอบและมองว่าเป็นเด็กก้าวร้าว ทำให้ ต้องมีการปราบปราม และแม้ในช่วงนั้นจะมีวงใต้ดินอื่นที่มีผลงานที่หยาบและลามกอยู่เช่นกัน แต่การที่เพลงของเขาไปเสียดสีถึงเจ้าหน้าที่ทำให้ ตำรวจต้องการที่จะให้กลายเป็นคดีตัวอย่าง มิฉะนั้นแล้วจะมีผลงานอื่นๆ ทำเลียนแบบตามกันมา (A Day, กันยายน 2545)

เพลงฮิปฮอปถือเป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่ต่อวงการดนตรีไทย เนื่องจากสไตล์ เม โลดีทำงานองเพลง มีความแตกต่างจากเพลงที่มีอยู่ในขณะนั้น ซึ่งส่วนใหญ่เพลงในกระแสส่วนใหญ่ขณะนั้นคือเพลงแนว ป๊อป หรือ ป๊อปปรี๊ด จากจุดนี้เอง จึงเป็นความแปลกใหม่ต่อวงการเพลงไทย โดยมีจุดเด่นในเรื่องเนื้อหา ที่หยิบเอาลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมความเป็นไทย ความหลากหลายทางภาษาที่มีตั้งแต่ ภาษาไทย , ภาษาอังกฤษ, ภาษาพูด, คำสองแง่สองง่าม และ ศัพท์สแลงวัยรุ่น ส่วนเนื้อหาที่กล่าวถึงชีวิตประจำวัน และมีท่อนแร็ปภาษาอังกฤษผสมรวมอยู่ในด้านดนตรีนั้น ประกอบด้วยเสียงดนตรีที่หลากหลาย มีปรากฏถึงเสียงของเทคนิคการสแครตช์ เสียงหออรรถไชเรน และการเอาท่อนเพลงในสไตล์ต่างๆ มาผสมผสาน ส่วนสไตล์การร้องนั้นเป็นลักษณะของการพูดท่อนสั้นๆ ที่ประกอบกันไม่ก็พยางค์ และคำคล้องจองเชื่อมต่อกัน ซึ่งถือเป็นสไตล์เพลงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

เนื้อหาเพลงแร็ปในต่างประเทศส่วนใหญ่มักไม่น่าฟัง และมีเนื้อหาที่รุนแรง หยาบคาย จะสังเกตจาก บนปกซีดีและเทปเพลงฮิปฮอปในต่างประเทศจะมีคำว่า

“Parental Advisory Explicit Content” ซึ่งหมายถึง “พ่อแม่ผู้ปกครองควรให้คำแนะนำ เพราะเนื้อหาต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงฮิปฮอปนั้นค่อนข้างเปิดเผย”

ภาพที่ 1.2 ภาพ Parental Advisory Explicit Content

โดยส่วนใหญ่เนื้อหาเพลงฮิปฮอปในต่างประเทศนั้นจะเน้นไปที่ ชีวิตอันธพาลข้างถนน (Gang Violent), เกียดผู้หญิง (Misogyny), เกียดกะเทย (Homophobia), ต่อต้านระบบ (Anti-Semitism) และ โจมตีกฎหมาย (Nihilism) แต่ระยะหลังเริ่มรุนแรงน้อยลง มีเนื้อหาทั่วไปที่ไม่คำทอ กระตุ้นความเกลียดชังระหว่างมนุษย์มากอย่างเดิม แต่ปรับเป็นเพลงเพื่อปาร์ตี้ เฮฮาสนุกสนานเข้ามามากขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดแร็ป ลามก พุดเรื่องการร่วมเพศมากขึ้น

สำหรับเพลงฮิปฮอปในประเทศไทยนั้น จะมีการปรับแต่งเนื้อหาให้เหมาะกับสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งในบทเพลงต่าง ๆ นั้นสะท้อนให้เห็นความเป็นจริง ผ่านมายังบทเพลง ความหมายและวาทกรรมบางอย่างนั้นแอบแฝงหรือซ่อนเร้นอยู่ในบทเพลงต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นถึงสังคมในปัจจุบัน ความแปลกแยกในสังคม วัฒนธรรมวัยรุ่น ความเป็นตัวตนที่แท้จริงหรืออัตลักษณ์ของกลุ่มแฟนเพลง สิ่งเหล่านี้เราสามารถรับรู้ได้ผ่านบทเพลงดังกล่าว เมื่อเนื้อหาของเพลงที่เข้ามามีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น ทำให้แฟนเพลงรู้สึกคล้อยตาม และเชื่อว่าเนื้อหาของเพลงเหล่านี้สามารถสะท้อนชีวิตของผู้ฟังออกมาสู่สังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เพลงฮิปฮอปมีจังหวะที่ “ฟรีฟอร์ม” หรือไร้รูปแบบ จึงค่อนข้างที่จะเหมาะกับเพลงเด็ญยุคใหม่ที่ไม่เคร่งครัดในท่าทางหรือวิธีการเดินแบบเดิมๆ จึงค่อนข้างจะถูกใจคนฟังและนักเต้น ด้วยเนื้อหาที่ไม่ถูกจำกัดโดยเมโลดี้มากนัก จึงทำให้เพลงแนวนี้ให้อิสระกับวิธีการสร้างเนื้อร้องอยู่มาก เนื้อเพลงจึงเป็นไปในทางร่วมสมัยเข้ากับปัจจุบันได้ บางเพลงมีการใช้การเสียดสี ประชดสังคม ด้วยลักษณะทั้งหมดนี้จึงทำให้เพลงฮิปฮอปเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน มีศิลปินฮิปฮอปคนอื่น ๆ ก็ได้มีการสร้างสรรค์ผลงานเพลงออกมาอย่างสม่ำเสมอ เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงวัฒนธรรมฮิปฮอปที่ได้แพร่กระจายเข้าสู่สังคมและวัยรุ่นในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี จากวิวัฒนาการทางด้านดนตรีที่ค่อย ๆ ซึมซับวัฒนธรรมฮิปฮอปจากตะวันตก ผสมผสานความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีของคนไทย ทำให้มีศิลปินมากมายถ่ายทอดความเป็นจริงในสังคมผ่านบทเพลงฮิปฮอปไทย โดยรวม กระแสวัยรุ่นแนวนี้ถือว่าเป็น “Popular Culture” หรือวัฒนธรรมประชานิยม ที่สำคัญของยุค ทั้งที่จุดเริ่มต้นมาจากการสร้างวัฒนธรรมเพื่อปฏิเสธกระแสหลัก เป็นอิทธิพลหนึ่งซึ่งพอก ๆ กับ “อินดี้” หรือ “อัลเทอร์เนทีฟ” ในปัจจุบัน แต่ด้วยจากวิธีการเข้าถึงมีกระบวนการที่มากกว่า ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม หรือ แฟชั่น โดยเฉพาะเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ตอนนี้ฮิปฮอปเป็นเครื่องยืนยันว่าสิ่งที่เคยเป็น “กระแสรอง” อยู่ในวงเวลาหนึ่ง ตอนนี้ก็กลับกลายเป็น “กระแสหลัก” อย่างไม่ต้องสงสัย จากรากเดิมที่มี เบรกแดนซ์ บีทดนตรี และการควอลเต้น เริ่มเลือนหาย กลายเป็นแฟชั่นที่สะท้อนไลฟ์สไตล์ที่เหล่าวัยรุ่นนั้นพอใจ

กระแสวัฒนธรรมฮิปฮอป มีมาเรื่อยๆ เป็นความนิยมที่เริ่มจากแนวเพลงเป็นลำดับแรก จนถึงขนาดที่มีสถานที่ที่เกี่ยวดองกลางคืนที่เน้นเปิดเพลงแนวนี้จำนวนมาก มีนักดนตรีคนไทยก็หันมาทำเพลงแนวนี้กันมากขึ้น รวมถึงเสื้อผ้าสไตล์นี้มีบางอย่างที่ใกล้เคียงกับเสื้อผ้ากีฬา ตลอดจนเอกลักษณ์ ทั้งด้านภาษาพูด สไตส์การแต่งตัว การเลียนแบบศิลปิน จนกลายเป็นวัฒนธรรมกลุ่มย่อยที่มีความโดดเด่น มีการรวมกลุ่มทางวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบันวัฒนธรรมฮิปฮอปกลายเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ใช้สร้างความแตกต่าง (Differentiation) จากวัฒนธรรมวิถีประชา (Popular Culture) และกำลังได้รับความนิยมจากทั่วโลก และทุกสีผิว

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมฮิปฮอป ก็คือวัฒนธรรมวัยรุ่นที่เกิดจากการมีอุดมการณ์ร่วมหรือ สิ่งที่ชอบร่วมกัน นั่นคือ ดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความเข้มแข็งในวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นมาทุกยุคทุกสมัย ถึงแม้ดนตรีจะต่างประเภทกัน แต่ล้วนเป็นสื่อในการเชื่อมโยงวัยรุ่นให้เข้ามาเป็นพวกเดียวกัน และแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มร่วมกัน

วัฒนธรรมดนตรีฮิปฮอปเป็นวัฒนธรรมย่อย ที่ได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการต่อต้านของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งใช้ดนตรีแนวนี้เป็นเครื่องมือต่อต้านอุดมการณ์ และค่านิยมของคนส่วนใหญ่ ทำให้วัฒนธรรมดนตรีฮิปฮอปไม่ได้เป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมวัยรุ่นของคนผิวดำอีกต่อไป หากแต่วัยรุ่นในกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ทั่วโลก ได้รับเอาสไตล์ดนตรีนี้ไปใช้ในการสื่อสารประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทในแต่ละท้องถิ่น และใส่ความหมายใหม่เข้าไปในรูปแบบเฉพาะตน ซึ่งเป็นกระบวนการรับและปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Cultural Reterritorialization) (Lull, 1995)

วัฒนธรรมฮิปฮอปนั้นได้แพร่กระจายสู่กลุ่มวัยรุ่นและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก ทำให้มีแฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทยนั้นก็มีมากขึ้น ซึ่งแฟนเพลงในที่นี่เกิดจากผู้รับสารมีความสนใจในสิ่งๆ หนึ่งเหมือนกัน นั่นคือตัวศิลปิน แนวเพลง เนื้อหาของเพลง หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มผู้รับสาร ที่มีวัฒนธรรมแห่งสนิยมเหมือน ๆ กัน ค่านิยมเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งสนิยมเป็นกลุ่มของเนื้อหา สื่อที่คล้ายคลึงกันที่คนกลุ่มเดียวกันนิยมชมชอบอยู่ สิ่งหนึ่งที่ที่น่าสนใจในการค้นหา คือเนื้อหาเพลง ที่แฝงไปด้วยอุดมการณ์ทางความคิด ตลอดจนการสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงในสังคมที่ ถ่ายทอดผ่านบทเพลง ทั้งเนื้อหาที่มีความรุนแรง ตรงไปตรงมา ความไม่เท่าเทียมกัน ความแปลกแยกทางสังคม นอกจากนี้เนื้อหา ที่น่าสนใจในบทเพลงแล้ว หากเราพิจารณาถึงผู้รับสารหรือกลุ่มแฟนเพลงเหล่านี้

การศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ของกลุ่มแฟนเพลงฮิปฮอปนั้นเป็นสิ่งที่น่าค้นหาคำตอบ ว่า ลักษณะตัวตนที่แท้จริงของกลุ่มแฟนเพลงฮิปฮอปนั้นเป็นอย่างไร ลักษณะการมองตัวตนในแง่ต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูล เป็นการตอบคำถามของคำว่า “ฉันคือใคร” และนอกจากนี้กระบวนการสร้างสำนึกร่วมต่างๆ ของคนในสังคมนั้นๆ อันทำให้สมาชิกตระหนักถึงลักษณะร่วมของกลุ่ม และการทำความเข้าใจว่า “พวกเรา” ต่างจาก “พวกเขา” อย่างไร ซึ่งความรู้สึกนี้จะถูกสร้างปรับเปลี่ยนได้ โดยอาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในระบบวัฒนธรรมของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา การแสดงออกของกลุ่ม และภาษาของกลุ่ม ซึ่งการรวมกลุ่มของกลุ่มแฟนเพลงเหล่านี้ มาจากคนละที่แต่มารวมตัวกันเพราะความชอบในสิ่ง ๆ เดียวกัน และเลือกที่จะมีรสนิยมเดียวกันในการรับสาร หรือมีรสนิยมในเนื้อหาที่เหมือนกัน ดังนั้น แฟนเพลงฮิปฮอป จึงถือเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของวงการเพลงในประเทศไทย ที่แรกเริ่มเกิดจากการสนใจของคนตรีและวัฒนธรรมฮิปฮอปในกลุ่มย่อย จนกระแสแนวเพลงฮิปฮอปนั้นเป็นที่นิยมมากขึ้น และแฟนเพลงก็เพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมากเช่นกัน

เมื่ออัตลักษณ์เป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของแต่ละคนจากพฤติกรรม และการกระทำของบุคคลนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงต้องมุ่งประเด็นในทั้งการศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเพลงฮิปฮอปไทยและอัตลักษณ์ของแฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทย เพราะสิ่งเหล่านี้เรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาเพื่อที่จะค้นหาคำตอบว่าเนื้อหาเพลงและรูปแบบดนตรี ตลอดจนการแสดงออกของศิลปินฮิปฮอปในประเทศไทยนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริงของกลุ่มแฟนเพลงและสังคมที่แท้จริงอย่างไร ถึงแม้ว่าแนวดนตรีฮิปฮอปอาจจะเป็นที่ยอมรับแคในกลุ่มวัยรุ่น และอาจจะถูกสังคมมองข้ามว่าไม่มีคุณค่าพอในการศึกษา หากแต่ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงฮิปฮอปและกลุ่มแฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทยนั้นอาจจะเป็นทั้งกระจกที่จะสะท้อนให้เห็น

ถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมและจากผลการวิจัยในครั้งนี้อาจจะเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบหรือสามารถชี้แนะสังคมให้ไปในทางที่ถูกต้องได้อีกทางหนึ่ง

ปัญหาคำวิจัย

1. เนื้อหาของเพลงฮิปฮอปในประเทศไทยเป็นอย่างไร
2. อุดมการณ์ของแฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเพลงฮิปฮอปในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ของแฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทย

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

1. เนื้อหาของเพลงฮิปฮอปไทยประกอบไปด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย เสียดสีสังคม และสื่อออกไปทางที่ไม่สุภาพ เน้นการแสดงออกทางเพศ
2. อุดมการณ์ของแฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทยจะเป็นกลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน เช่น อายุ ชนชั้น ตลอดจนวิถีชีวิตที่เป็นอยู่นั้นมีลักษณะที่เหมือนกัน

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

ศึกษาเฉพาะเนื้อหาเพลงและศิลปินเพลงฮิปฮอปที่ผลิตและเป็นศิลปินในประเทศไทย ทั้งเพลงฮิปฮอปที่มีค่ายสังกัดและเพลงฮิปฮอปได้คิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2548 ศึกษาอุดมการณ์ของแฟนเพลงที่ฟังและชื่นชอบเพลงฮิปฮอปที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2548 ถึงเดือนสิงหาคม 2549 รวมระยะเวลา 10 เดือน

นิยามศัพท์

1. **เพลงฮิปฮอป** หมายถึง รูปแบบของการพรรณนา ด้วยคำพูดที่ออกมาตามจังหวะ ท่วงทำนองของคำ และจังหวะไปพร้อม ๆ กันทั้งหมดนี้จะท่องออกมาเป็นกลอน นอกจากนั้น

2. แฟนเพลง กลุ่มคนที่ฟังเพลงฮิปฮอปและชื่นชอบเพลงฮิปฮอป มีการรวมกลุ่มทางวัฒนธรรมฮิปฮอป
3. อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะการมองตัวตนในแง่ต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล เป็นการตอบคำถามของคำว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งอัตลักษณ์นั้นมีได้หลายมุมทั้งนี้เพราะในฐานะที่เป็นสมาชิกของแต่ละหน่วยสังคมมีบทบาทที่ต่างกันไป นอกจากนี้ในระดับบุคคลแล้ว ในระดับกลุ่มก็จะมีอัตลักษณ์ร่วม หรือ Collective Identity คือกระบวนการสร้างสำนึกร่วมต่างๆ ของคนในสังคมนั้นๆ อันทำให้สมาชิกตระหนักถึงลักษณะร่วมของกลุ่ม และการทำความเข้าใจว่า “พวกเรา” ต่างจาก “พวกเขา” อย่างไร ซึ่งความรู้สึกนี้จะถูกสร้างปรับเปลี่ยนได้ โดยอาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในระบอบวัฒนธรรมของกลุ่ม
4. เนื้อหาเพลงฮิปฮอป หมายถึง เนื้อเพลง การเล่าเรื่องและประเด็น ต่าง ๆ ในเพลง รวมถึงวาทกรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงฮิปฮอปไทย
5. วาทกรรม (Discourse) หมายถึง การผลิตความหมายที่เกี่ยวกับความจริงในเรื่องต่างๆ หมายถึงชุดของความรู้ กฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติทางสังคม (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2543)
6. ศิลปินเพลงฮิปฮอปที่มีสังกัด หมายถึง ศิลปินฮิปฮอปที่มีบริษัทจัดจำหน่ายผลงานในสังกัดค่ายเพลง
7. ศิลปินเพลงฮิปฮอปไม่ได้ดิน หมายถึง ศิลปินฮิปฮอปที่ไม่มีบริษัทจัดจำหน่ายผลงานในสังกัดค่ายเพลง

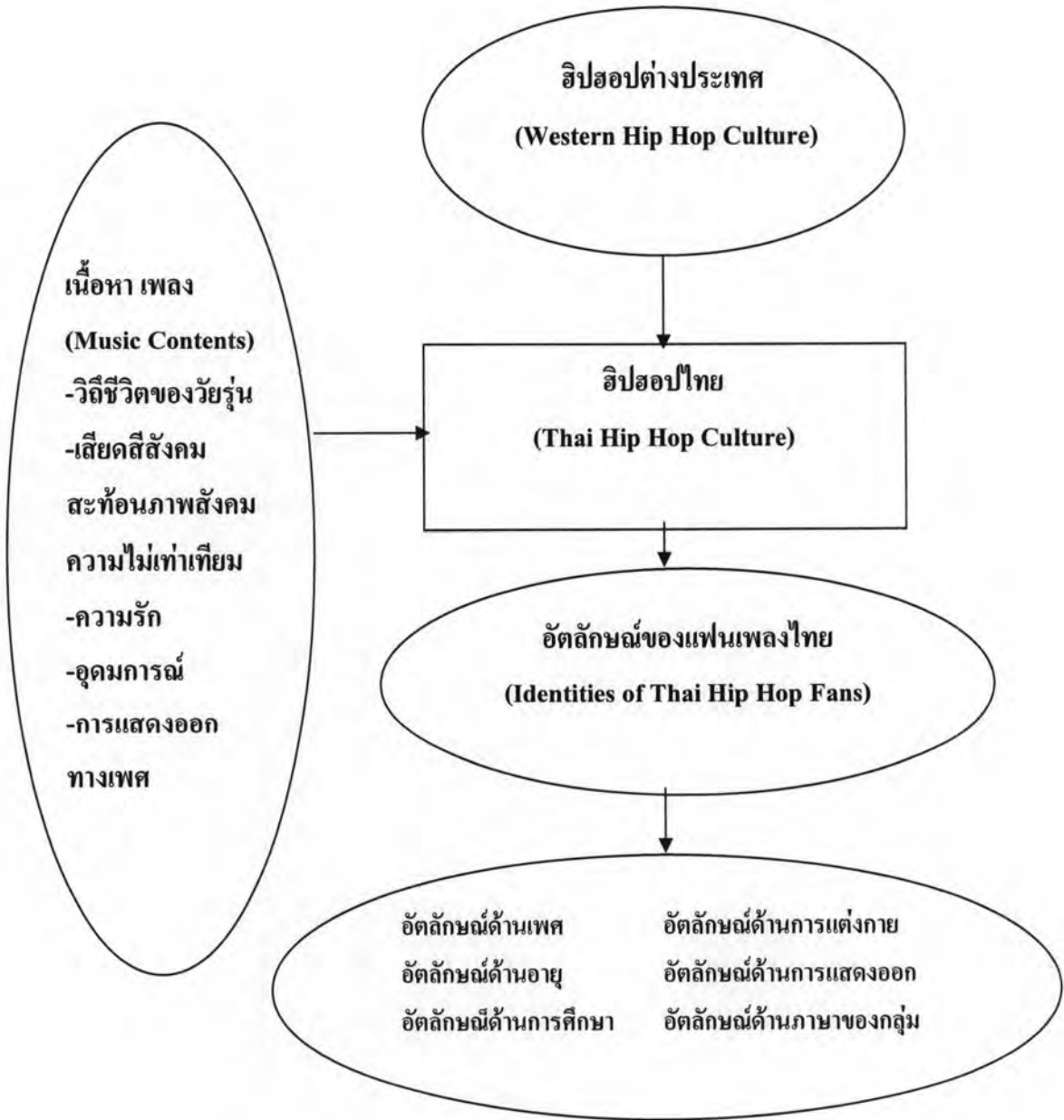
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงเนื้อหา สาระ ของเพลงฮิปฮอปไทย ที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน
2. ได้เข้าใจถึงกลุ่มวัฒนธรรมฮิปฮอปในหมู่วัยรุ่นในประเทศไทย
3. ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาของแนวเพลงและอัตลักษณ์ของแฟนเพลงฮิปฮอปไทย

4. ได้เข้าใจสังคมที่สะท้อนผ่านลงไปยังผลงานเพลงฮิปฮอปไทย

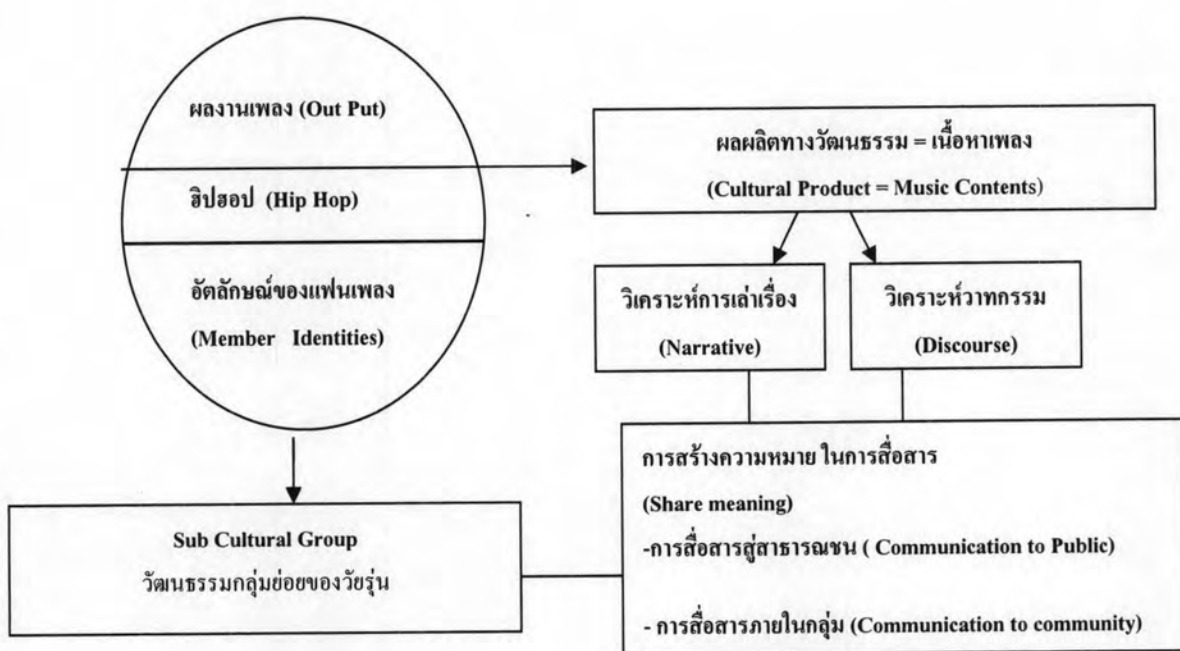
กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์
(Conceptual Framework)

เนื้อหาเพลงและอัตลักษณ์ของแฟนเพลงฮิปฮอปไทย
(Music Contents and Identities of Thai Hip Hop Fans)

เนื้อหาเพลงและอัตลักษณ์แฟนเพลงฮิปฮอปในประเทศไทย
(Music Content and Identities of Thai Hip Hop Fans)

วัฒนธรรมฮิปฮอป = วัฒนธรรมกลุ่มย่อยของวัยรุ่น
(Hip Hop Culture = Subcultural Group)

วัฒนธรรมดนตรีฮิปฮอปมีการสื่อสารภายในกลุ่มและมีการสื่อสารภายนอกสู่สาธารณชน
{Sub Cultural Group (Hip Hop Culture– Share Meaning) within Thai Hip Hop Fans community
and Public}